

TEŽKO BREME VOJAŠKIH SLUŽNOSTI

Terska dolina upa na turizem, a prenehati morajo topovski streli

Birokratska pot za gradbeno dovoljenje ni samo dolga, temveč zahteva od prosilca pogoje, ki ne dajejo nikakršnih pobud - Tu ne smejo rušiti niti graditi ali karkoli spreminjati

TERSKA DOLINA, aprila 1970 - Že marsikdaj smo povedali, da so tradicionalni dohodki hribovskih vasi kot so živinoreja, krma, sečnja gozdov itd. v krizi, vendar bi pa temu moglo priti nasproti kot zdravilo na primer razvoj turizma, tako poletnega kot zimskega.

Terka dolina kaže, vsaj na zemljevidu, vse značilnosti, da bi jo lahko prilagodili srednjegorskemu turizmu za družine s srednjimi dohodki, ki ne terjajo najvišjega luksusa, a se ne zadovoljujejo samo s spreho in domačo kuhinjo, temveč predvsem z bogatim lovom na postrvi v Teru. Četudi je Muzac znan v naši pokrajini kot deželni čaj, je vendar treba vedeti, da poleti tam ne pade nič manj dežja kot v Karniji in Kanalski dolini. Hotele je mogoče, vsaj teoretično, tam zgraditi; najdemo celo nekatere, ki so na izvirih Tera, že adaptirali in razširili stare gostilne.

Vendar pa postane vsa razprava takoj problematična, če realno pogledamo resnici v oči, kaj je dejansko v dolini: Muzci so predvsem poligon za topovsko streljanje, so vojaške služnosti.

Neka skupina videmskih študentov je pred nekaj leti kupila kosček zemlje na izredno panoramskem kraju in plačala za njo res malenkost. Njihov namen je bil, da bi si zgradili majhno bajto in tam preživljali počitnice: mladi ljudje so tja prinesli nekaj vreč cementa, z dobro voljo so se lotili s krampi in lopami izkopa temeljev, iz bližnjega hudournika so začeli prinašati potrebno kamenje in začeli so graditi zidove, široke trideset, štirideset centimetrov. V tem trenutku pa so odkrili, kaj pomeni režim vojaških služnosti. V bistvu zakon o služnostih prepoveduje strogo kakršnokoli spremembo s človeškimi rokami pokrajine, ki je zabeležena na vojaških zemljevidih: ne samo, da se ne more graditi, niti rušiti se ne sme ali pa karkoli spreminjati.

O nujni birokratski poti, da bi dobil dovoljenje od vojaških oblasti, ve marsikaj lastnik gostilne ob izvirih Tera, ki je bil zgradil novo poslopje, namenjeno sobam za turiste. Dovoljenje so mu izdali, toda pod pogojem, da mora poslopje porušiti na lastne stroške in v kateremkoli trenutku

na navaden ukaz vojaških oblasti, kot mu je bilo na ukaz tudi dovoljeno zgraditi.

Pod temi pogoji in z vojak, ki dva koraka proč streljajo s topovi, je očitno, da je treba imeti res velikansko zaupanje v naravne lepote doline ter verovati v turistične možnosti. In vendar so v nedeljah travniki prepolni turistov: tu ne najdemo samo ljudi iz Tarčenta, katerih poti vodijo v dolino Venconase ali Rezijsko dolino, med gozdove in prelepo pokrajino, temveč tudi ljudi iz Vidma, Gorice in Trsta.

Toda med tednom pa sre-

čujemo na cestah, ki vodijo na prelaz Tanameja in obmejni prehod Učja z Jugoslavijo (to je prehod prve kategorije), le vojaška vozila. Ko začno potem s streljanjem, postavijo vojak rdeče zastavice prav v višino razpotja do Muzcev in ostali promet ni mogoč, dokler vaja ni končana. Lahko mine celo več kot ura; potem je prevoz spet prost za pol ali tričetrt ure, dokler ne začne s ponavljanjem vaje. Tako sta postali Terska in Soška dolina, ki sta si na zemljevidu najbližji, druga od druge zelo, zelo oddaljeni.

Nesmiselno je, da je videmska pokrajina potrošila toliko denarja za razširitev in asfaltiranje ceste, ki vodi preko Muzcev in Učja v Bovec in Jugoslavijo, če čez to cesto nenehno letijo smrtonosne granate. Ali je tako zapleteno, se sprašujejo ljudje, prenesti poligon za streljanje na neobljudeno področje, kjer ni takšnih komunikacijskih poti?

Tanatavjeli pri Muzcih ob izviru bistrre reke Ter

Kulturno sodelovanje med Italijo in Slovenijo

Kulturno sodelovanje med Slovenijo in Italijo poteka po različnih poteh. Na podlagi programa o kulturnem sodelovanju delujejo lektorati, se zamenjujejo stipendisti, omogoča se recipročna udeležba na poletnih tečajih ter posamezna študijska bivanja kulturnih delavcev in univerzitetnih učiteljev. Na podlagi dogovorov med Slovenijo in Furlanijo-Julijsko krajino poteka »medpokrajinska« kulturna zamenjava, medtem ko se skrbstvo za slovensko šolstvo na Tržaškem (bivša cona A in B) in italijansko šolstvo v Sloveniji in Hrvaški izvaja na osnovi t.i. londonskega memoranduma. Za kulturno življenje Slovencev v Italiji pa skrbe tukajšnje manjšinske organizacije.

Med vsemi zahodnoevropskimi državami je kulturno sodelovanje Slovenije z Italijo najbolj razvito. V Italiji je Slovenija prisotna z različnimi oblikami kulturnih akcij. Na univerzah v Rimu, Padovi in Trstu delujejo lektorati za slovenski jezik. Stipendije italijanske vlade izkoriščajo v Sloveniji predvsem za izpopolnjevanje v posameznih umetniških in kulturnih zvrsteh. V Italiji so gostovali najpomembnejši slovenski poklicni ansambli kot Slovenska filharmonija, Drama in Opera Slovenskega narodnega gledališča iz Ljubljane, ansambel Slavko Osterc, simfonični orkester RTV Ljubljana ter amaterski pevski zbori, zlasti na glasbenem tekmovanju v Arezzu.

Slovenski likovni umetni-

ki sodelujejo na likovnih prireditvah v Italiji kot na mednarodnem trienalu sodobnih lesorezcev, na trienalu v Milanu, na bienalu v Benetkah, na mednarodnem bienalu Fiorina, na mednarodnem natečaju za keramiko ali pa prirejajo samostojne individualne razstave in obratno. Tu mislimo na udeležbo italijanskih grafikov na mednarodnem grafičnem bienalu v Ljubljani, udeležbo pri Formi vivi itd. Izredno obsežno je tudi koprodukcijsko sodelovanje med slovenskimi in italijanskimi založbami, prav tako pa obstojajo tudi književniške zveze med slovenskimi in italijanskimi književniki.

Ce upoštevamo geograf-

(Se nadaljuje na 3. strani)

7. junija upravne volitve

Dne 7. junija t.i. se bodo vršile volitve za obnovo občinskih in pokrajinskih uprav, ki jim je potekel mandat. V deželah z normalnim statutom pa bodo tudi volili deželne svete. Pri nas ne bomo volili torej za deželni svet, ker je bil ta že izvoljen, ker je naša dežela s posebnim statutom.

V Beneški Sloveniji in Kanalski dolini bodo obnovili vse občinske svete razen v Tavorjani, ker tam poteče mandat občinskim svetovalcem 27. novembra 1971.

O polnoči 22. t.m. je potekla tako dejavnost vseh občinskih svetov, ostali so le župani in občinski odbori, ki vršijo normalne administrativne posle.

Dne 13. maja, ob 12 uri, bo potekel rok za predstavitev kandidatnih list. V Beneški Sloveniji, kot izgleda, se bodo predstavile samo italijanske. Prav tako se ne bodo predstavile slovenske liste tudi za obnovo pokrajinskega sveta.

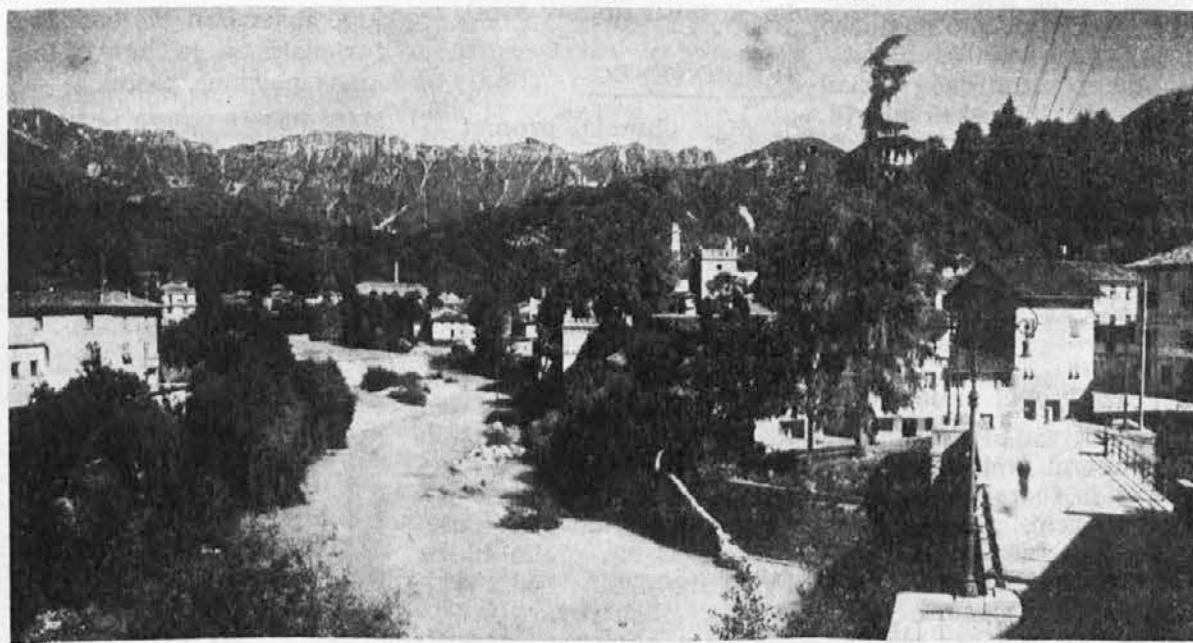
Obisk uglednih gostov iz Slovenije

Predsednik kulturno prosvetnega zbora skupščine prof. Miloš Poljanšek se je pogovarjal po naših vaseh z župani in ljudmi

Pretekli teden je obiskal vasi Beneške Slovenije predsednik kulturno prosvetnega zbora slovenske skupščine prof. Miloš Poljanšek. Spremljala sta ga predsednik izvršnega odbora občinske konference Socialistične zveze v Tolminu Franc Kravanja ter poslanec Vlado Uršič. Ugledni gostje so v spremstvu predstavnikov kulturnega društva »I. Trinko« iz Čedad obiskali številne kraje ter se pogovarjali o gospodarskih in drugih problemih

Beneške Slovenije. Drugi dan so obiskali tudi uredništvo Matajura v Vidmu in se razgovarjali o vlogi časopisa doma in v tujini.

Ob zaključku svojega dnevne bivanja v Beneški Sloveniji je prof. Poljanšek izrazil željo, da bi predstavniki naše skupnosti pogostejše obiskovali Slovenijo, se seznanjali z njenimi kulturnimi značilnostmi in gospodarskim napredkom, ob čemer bi tudi matična domovina globlje dojemala naše probleme.

Pogled na mogočno Muško pogorje, ki varuje Tersko dolino pred severnimi vetrovi

Podajmo si roke ob prazniku dela!

Spet proslavljamo 1. maj, mednarodni praznik dela. Ves svet tega dne časti delo, ki je edini pravi in resnični izvor materialne blaginje in duhovnega bogstva družbe. Pred desetletji je bil prvi maj le praznik revnih, ki so z demonstracijami in pogostimi svojo krvjo prelito v spopadih s policijo simbolizirali svojo zahtevo in težnjo po svobodi in demokratični družbi, ki bi vsem priznavala svobodo in pravico do dela. Ta praznik je danes priznan skoraj po vsem svetu, saj na primer na evropski celini praznovanja niso dovoljena le v Španiji, na Portugalskem in odkar je oblast v rokah vojaške vlade, tudi ne v Grčiji.

Toda od formalnih svoboščin pa do izpolnitve starih in upravičenih zahtev delavskega razreda je dolga pot. Delavci so v raznih deželah dosegli več pravic in v drugih manj. V sosednji Jugoslaviji je 1. maj zlasti praznik samoupravljanja, saj tam delavci in drugi proizvajalci v resnici odločajo o najvažnejših problemih in zadevah družbe. Pri nas v Beneški Sloveniji in Kanalski dolini pa ob prazniku predvsem ponavljamo zahtevo po delu, da bi čimveč naših rojakov dobilo in ohranilo zaposlitev v domačem kraju. Če emigracije že ni mogoče povsem odpraviti, bi jo morali čimbolj omejiti. Od tega je v veliki meri odvisna tudi bodočnost našega življa.

Ob mednarodnem prazniku dela smo v mislih pri emigrantih, sinovih in hčerah tega dela slovenske zemlje, ki so razkropljeni skoraj po vsem svetu. Toda 1. maj je tudi praznik vseh, ki si po dolinah in hribovskih vaseh Beneške Slovenije in Kanalske doline s trdim delom služijo svoj vsakdanji kruh. Skupaj z njimi terjamo izpolnitev naših zahtev in pravic, da bi tako življenje v prihodnje bilo lažje, lepše in bolj srečno.

Vipavska dolina sredi priprav na proslavo 25-letnice ustanovitve prve slovenske vlade

Leto 1945 pomeni v slovenski zgodovini kot tudi v zgodovini vseh jugoslovanskih narodov konec več stoletnega suženjstva, začetek nove dobe in novih odnosov med jugoslovanskimi narodi, zasnovanimi na medsebojnem spoštovanju in enakopravnosti. 5. maj 1945 bo ostal v slovenski zgodovini zapisan med najpomembnejšimi dogodki. Tega dne so Slovenci dobili prvič v zgodovini svojo vlado. Ta vlada je bila ustanovljena v Ajdovščini. Čeprav je od ustanovitve prve slovenske vlade minilo 25 let je spomin na praznično razpoloženje, ki je navdajalo ljudstvo tistega dne, še živ in bo pri vseh ostal v neizbrisnem spominu. Ajdovščina je nadvse ponosna, da je bila prva slovenska vlada ustanovljena prav tu. Sicer skromna spominska plošča, ki visi v ajdovski kinodvorani vsakogar spominja na tisti dogodek in zlasti Ajdovce navdaja s ponosom.

5. maja letos bodo v Ajdovščini praznovali 25-letnico prve slovenske vlade. Na ta dogodek se Ajdovščina že več časa temeljito pripravlja. Organizacija proslave je bila že predčasno zaupana raznim komisijam, ki so prav zadnje dni povečale svojo aktivnost. Ob praznovanju bodo izdali tudi brošuro, s katero bodo poskušali vsaj v grobih obrisih prikazati razvoj ajdovske občine od osvoboditve do danes. Brošura bo bogato opremljena s slikovnim materialom. Organizacija kulturnega programa je zaupana občinski zvezi kulturno prosvetnih organizacij, ki je predčasno izoblikovala zelo bogat program kulturnih prireditvev, ki se bodo izvršile v Ajdovščini med prazničnimi dnevi. Naj omenimo samo nekaj pomembnejših. Predstava Cankarjevega »Kralja na Betajnovi«, likovna razstava, koncert partizanskih pesmi, nastop primorskih zborov na osrednji proslavi, revija primorskih pihalnih orkestrrov, koncert slovenske filharmonije, zaključna revija pevskih zborov »Primorska poje«, koncert moškega pevskega zbora »Srečko Kosovel« revija otroških pevskih zborov ter razstava otroških likovnih del. V načrtu je tudi razstava slovenskega šolstva v ajdovski občini od leta 1943 do danes.

K prazničnemu vzdušju bodo pripomogle tudi športne in druge manifestacije. Pri občinski skupščini je formiran sklad za podelitev petomajskih priznanj najzaslužnejšim občanom

REZIJA

Novo vodstvo v kmečkih bolniških blagajnah

Na občnem zboru dne 19. marca so izvolili nov upravni svet kmečke bolniške blagajne doline Rezijske, katerih imena navajamo tu spodaj:

Chinese Jožef - Kina, Di Lenardo Anton - Hodac, Di Lenardo Italico, Di Lenardo Ana, Buttolo Albert - Pala, Chinese Ema, Clemente Marija, Madotto Fortunat, Di Lenardo Marija - Sasa, Di Lenardo Mafalda, Di Lenardo Marija - Kus, Fioladore Marija, Fioladore Jožef, Madotto Avgust, Madotto Jožef - Rep, Moznich Gina, Siega Graciela - Muha, Siega Irma - Moz in Siega Stefan - Hlu-giac.

Na sestanku dne 25. marca pa so takole razdelili vodilna mesta: za predsednika je bil izvoljen Di Lenardo Anton - Hodac, za podpredsednika Madotto Avgust - Janka, v nadzorni odbor pa

ter družbenim in političnim organizacijam, ki so se posebno izkazali v prizadevanju za razvoj občine. Pričakujejo, da bo obiskalo Ajdovščino v prazničnih dneh od 30 do 35.000 ljudi.

V načrtu je tudi postavitve spomenika predsedniku prve slovenske vlade Borisu Kidriču.

A. M.

GORJANI

Velike težave zaradi ukinjene avtobusne proge

Ker so zaradi varnosti ukinili avtobusno progo Rtinj-Humin in Humin-Maniago-Gorjani, so nastale po vaseh teh komunov, zlasti pa v gorjanskem komunov, ki leži precej visoko v bregu, velike težave, ker so bili kratko malo odrezani od sveta. Delavci, ki so se vozili na delo z avtobusom in pa tudi študenti so morali ostati doma ali pa v kraju, kjer je njihovo delovno mesto oziroma šola.

Omenjeno cesto so morali zapreti za promet, ker so se začeli trgati nevarni plazovi in je bila zato vsaka vožnja ogrožena. Na srečo je deželni odbornik za delo takoj poslal na lice mesta komisijo tehnikov in potem so delavci v kratkem času odstranili vse nevarnosti in avtobus bo v kratkem mogel zopet redno voziti. Cesto bodo tudi utrdili ob robovih, ker se je ponekod začela udirati.

IZ TERSKE DOLINE

Dežela bo podprla načrt za gradnjo panoramske ceste Centa-Kuja-Smrdeča

Na eni zadnjih sej deželnega tehničnega odbora, kateri je predsedoval deželni odbornik Masutto, so razpravljali tudi o načrtu, ki predvideva ureditev takoi-menovane panoramske ceste Centa - Kuja - Smrdeča - Bulfoni. Odbor je tudi pregledal načrt iz katerega je razvidno, da bo ureditev omenjene ceste stala okoli 350 milijonov lir. Te stroške bodo lahko krili s prispevki na podlagi zakona 614, ki predvideva pomoč zaostalim hribovskim krajem.

Ta cesta je dolga okoli sedem kilometrov in jo bodo ne samo popravili, ampak tudi razširili, da se bosta mogla srečati dva avtomobila, kar sedaj ni bilo mogoče.

Naj ob tej priliki omenimo, da so v Smrdeči, vasi nad Cento, še do kakšnih 70 let nazaj govorili slovensko tersko narečje. Danes se morda najde tu samo še kakšen star človek, ki bi razumel slovenski, vsi drugi pa furlanski.

FOJDA

Praznik vina preložen

Praznik vina v Fojdi, ki bi se moral vršiti v dneh 7., 8., 9. in 10. maja, kot smo pred kratkim pisali, je bil preložen v nedoločen čas. Do preložitve je prišlo zaradi tega, ker bitumirajo in urejajo glavni trg, kjer se bo vršila vinska razstava.

IZ NADIŠKE DOLINE

TUDI NA DESNEM BREGU NADIŽE SO VASICE LEPE IN ZANIMIVE

Dobre perspektive za razvoj turizma - Valorizirali naj bi tudi znamenito Landarsko jamo in »laštre«, v Bjači - Deželni prispevki za javna dela

Končno so pričeli urejati tudi cesto, ki poteka ob desnem bregu Nadiže in zato upamo, da bodo tudi vasice kot so Dolenci Brnas, Tarčet in Bjača oživile, saj niso nič manj lepe kot one na levem bregu, nasprotno, še bolj zanimive so, le poznane niso ljudem, ker so semkaj neradi zahajali zaradi slabe in ozke ceste. Sedaj bodo to cesto razširili in zato je upanje, da se bo tudi del prometa odvijal potem po cesti desnega brega. Cesta ob levem bregu je namreč vedno bolj obremenjena, to pa zato, ker je tu edini obmejni prehod, preko katerega je moč priti s te strani v Jugoslavijo. Če pomislimo, da v poletnih mesecih zabeležijo mesečno povprečno tudi več kot 300 tisoč prehodov, to je 10 tisoč na dan, si lahko predstavljamo kakšne kolone vozil se vijejo po Nadiški dolini. Če bo cesta ob desnem bregu Nadiže dobro urejena, bo vsaj del avtomobilov lahko zavil pri Lipi na desni kraj, iz obratne smeri pa pri Mostu sv. Kvirina, in bi se tako razbremenili vsaj za nekoliko državno cesto ob levem bregu.

Sedaj pa bi bila tudi prilika, da bi se bolj valorizirali Landarsko jamo in pa seveda tudi »laštre«, ki stoje prislone pri neki hiši v Bjači in v Tarčeti in gredo izletniki mimo njih ne da bi se zavedali kaj je tista kamenita miza, ko je bila še cela in stala pokonci najprvo v Bjačah, pozneje pa v Tarčetu, nekdanj pomenila nam beneškim Slovincem. Naj bi poskrbeli morda s kakšnim turističnim »vodičem po Nadiški dolini«, da bi se na ta način seznanili vsi z našo preteklostjo in našim izvorom. In za to, mislimo, bi morala poskrbeti dežela.

SV. PETER

Prispevek za vodovod v Petjahu in Mečani

Dežela je dodelila špeterskemu komunov dva prispevka za izboljšanje in ureditev vodovodov in sicer v Petjahu in v Mečani. Za ureditev prvega je dežela dala dva milijona lir, za onega v Mečani pa 4 milijone in pol.

Nesreča pri delu

Danilo Blazutič, star 44 let, se je ranil v levo oko, ko je sekal drva. Zdravniki so izjavili, da se bo moral zdraviti najmanj tri tedne.

V dvajsetih dneh bo ozdravil tudi 24 letni Elio Blazutič, ki si je zlomil rebro, ko je nosil domov seno.

PODBONESEC

Mali obmejni promet meseca marca

Čeravno je bil mesec marca izredno slabo vreme, je bil malce obmejni promet skozi prehod v Štupci zelo živahen. S potnim listom je prešlo mejo v tem času kar 135.062 potnikov, to se pravi več kot 4350 ljudi na dan in sicer 101.068 italijanskih državljanov in 33.994 jugoslovanskih. Zabeležili so poleg tega tudi, da je v mesecu marcu šlo preko bloka 58.402 motornih vozil z registracijo obeh držav.

Tudi z obmejno propustnico je bilo dosti prehodov

skozi obmejne bloke v Beneški Sloveniji in sicer 90.222, od teh 63.983 z italijanske strani in 25.995 z jugoslovanske, z dvolastniško izkaznico pa jih je bilo 244. Največ jih je bilo skozi Štupco in sicer 88.810, skozi Učejo 77, skozi Most na Nadiži v tipanskem komunov 677, skozi Most Mišček 650, Most Klinec 42, skozi Polavo pri Čeplesiščih v sovodenjskem komunov 608, v Idrijski dolini pa jih je bilo 8.

Nesreča pri poljskem delu

V čedadsko bolnico so morali peljati 75-letno Marijo Čedermac, ker je tako nesrečno padla na polju, ko je tam delala, da si je močno poškodovala levo stran prsnega koša. Ozdravila bo v dveh tednih.

SV. LENART

Cesto v Jagned bodo asfaltirali

Končno se bodo usmili tudi uboge hribovske vasi-ce Jagned (Jajnik) in bodo

IZ KRNAHTSKE DOLINE

Vinska razstava v Nemah

Pred dnevi se je sestal v Nemah pod predsedstvom župana Pelizza organizacijski odbor razstave tipičnih vin tega področja, da so določili datum te tako pričakovane razstave. Razstava naj bi se vršila v dneh 31. maja in 1. in 2. junija. Razstavljali bodo ramandolski verduc, tokaj, merlot, refosko in kabernet. Razstavljalci, katerih vina bodo nagrajena, bodo prejeli diplomo in zlate kolajne. Zarimanje za praznik vina v Nemah je že sedaj veliko in zato pričakujejo, da bo prišlo v Neme, seveda če bo lepo vreme, dosti ljudi ne samo iz okolice, ampak tudi iz oddaljenih krajev.

Praznik drevja

V parku za novo šolo so pretekli teden zasadili več

V okviru kulturnih izmenjav

Slovenski oktet v Vidmu

Preteklo soboto zvečer je bil mesto Videm, prestolica Furlanije, zopet pozorišče veselega razpoloženja ljubiteljev slovenske in furlanske pesmi. V dvorani Zanon se je namreč vršil vokalni koncert Slovenskega okteta iz Ljubljane. Ob tej priliki je nastopil tudi znani furlanski kvartet »Stella alpina« iz Cordenonsa. Slovenski oktet se je predstavil s karakterističnimi pesmimi jugoslovanskih narodov, furlanski pa je izvajal domače narodne pesmi.

uredili in asfaltirali cesto, ki vodi v vas iz Utane. Prav te dni je deželno prisodništvo za kmetijstvo dodelilo v ta namen šenlenarškemu komunov za prvi obrok del 16 milijonov lir. V drugem obroku del predvidevajo ureditev ceste tja do Stare gore. Ko bo urejena cesta vse skozi, se bo ustvarila lepa krožna panoramska pot na Staro goro. Izletniki se bodo lahko vračali po eni strani gor, po drugi pa navzdol in bodo na ta način tudi razbremenili cesto, ki vodi na Staro goro iz Čedada.

Prispevek za vodovod

Šenlenarški komun bo dobil v kratkem drugi prispevek v znesku 5 milijonov in 500 tisoč lir za dokončno izgradnjo vodovoda. Z deli bodo pričeli v kratkem in zato upamo, da nam v letošnjem poletju ne bo primanjkovalo vode, kot se to običajno dogaja in imajo zato naše uboge vasi še težje življenje.

Smrtna kosa v Tipani

Dne 16. aprila smo sprejeli k zadnjemu počitku našo dobro vaščansko 85 letno Ano Pascolo - Purčinjko. Bila je delovna žena in izredno dobrega srca, saj je imela za vsakogar vedno pripravljeno prijazno besedo ali mu na kakšen drug način pomagala. Ohranili jo bomo v najlepšem spominu.

Dne 21. aprila je umrla v videmski bolnici tudi 63-letna Adele Noacco-Sinikič. Tudi njo bomo težko pogrešali v naši sredi.

Slovenski oktet iz Ljubljane

Ajdovščina vas vabi

PROGRAM PRIREDITEV OB PROSLAVI 25-LETNICE USTANOVITVE PRVE SLOVENSKE VLADE V AJDOVŠČINI

PETEK, 1. maja:

- ob 9. uri kolesarski kriterij,
- ob 11. uri košarkarski turnir,
- ob 16. uri nogometna tekma med NK »Primorje« in NK »Olimpija«.

SOBOTA, 2. maja:

- ob 9. uri rokometni turnir,
- ob 10. uri šahovski brzopotezni turnir,
- ob 16. uri kegljaški turnir,
- ob 18. uri prosta zabava, igra ansambel »SLAKI«.

NEDELJA, 3. maja:

- ob 5. uri budnica;
- ob 9. uri slavnostna seja izvršnega sveta SR Slovenije in skupščine občine Ajdovščina z govorom predsednika izvršnega sveta tovariša Staneta KAVČIČA v dvorani prve slovenske vlade (kino dvorana);
- ob 11. uri množično zborovanje na Policah v Ajdovščini z govorom podpredsednika zvezne skupščine dr. Marjana BRECLJA in nastopom združenih primorskih pevskih zborov;
- ob 14,30 letalski miting na letališču v Ajdovščini;
- ob 16. uri revija pihalnih orkestrrov na grajskem vrtu v Ajdovščini;
- ob 18. uri prosta zabava — igra ansambel »BELE VRANE«.

TOREK, 5. maja:

- ob 10. uri slavnostna seja skupščine občine Ajdovščina s podelitvijo petomajskih priznanj in otvoritvijo likovne razstave;
- ob 20. uri večer umetniške besede v Domu kulture;

NEDELJA, 10. maja:

- ob 20. uri v Domu kulture v Ajdovščini zaključna revija najboljših primorskih pevskih zborov;

NEDELJA, 17. maja:

- ob 20. uri nastop folklorne skupine France Marolt v Domu kulture v Ajdovščini;

NEDELJA, 24. maja:

- ob 10. uri koncert zbora »Srečko Kosovel« — predstava za mladino;
- ob 20. uri — predstava za odrasle, obe v Domu kulture;

PONEDELJEK, 25. maja:

- ob 10. uri otvoritev likovne razstave otroških del.

ZAPISEK OB STOLETNICI ROJSTVA

VLADIMIR ILJIČ LENIN

Lenin govori množici ljudstva. Posnetek je iz 1919. leta 23. marca

22. aprila se je pred sto leti rodil v Simbirsku (danes Uljanovsku) na Volgi Vladimir Iljič Uljanov-Lenin revolucionar, ekonomist, sociolog in filozof, klasik marksizma in eden izmed voditeljev ruskega in mednarodnega delavskega gibanja.

Lenin je še v srednješolskih letih odločno stopil na revolucionarno pot in tragična smrt njegovega brata, ki so ga caristični oblastniki zaradi revolucionarnosti obesili, je vplivala tako, da je sebe in vse svoje življenje posvetil revoluciji, osvoboditvi delavcev in kmetov svoje domovine, ki je ječala in trpela pod carističnim jarmom.

Zavoljo svoje dejavnosti so Lenina preganjali, zapirali in zato se je moral zateči v izgnanstvo izven Rusije, odkoder pa je nenehno vodil in organiziral delavsko gibanje v Rusiji in ga pripravljalo na revolucijo. Vendar pa njegovo delo ni slonelo samo na organizaciji ruskega in mednarodnega delavskega gibanja, temveč je posvetil nemalo svojih pisanih strani tudi filozofskemu in marksističnemu poglavljanju in razvoju dialektične misli, tako da danes lahko mirno zapišemo, da ob pojmu marksizem enakovredno postavimo tudi pojem leninizem, ki pomeni dejansko uredništev v življenju in praksi

velike ideje Marxa in Engelsa.

Leninovo filozofsko delo, ki je obsežno in aktualno tudi danes, sodi nedvomno med najpomembnejša filozofska dela našega stoletja, saj je prav to delo pripravljalo in tudi uresničilo veliko oktrobrsko socialistično revolucijo v Rusiji 1917. leta, ki zagotovo pomeni dalekosežen zgodovinski dogodek v moderni zgodovini Evrope in sveta. Posledice ruskega oktobra so prisotne tudi danes, čutimo jih danes še posebej, ko je več kot pol sveta že krenilo na pot socializma, na tisto pot, ki jo je Lenin tako odločno, z žarom in osamljeno zastavil oktobra 1917. in jo tudi izpeljal, čeprav so navidežno okoliščine kazale nasprotno.

Pri vsem tem pa je bil Lenin tudi kot človek izredno velik, saj so ga krasile vse tiste lastnosti, značilne za vse velike in genialne ljudi: skromnost, nezahtevnost, izredna delavnost, ljubezen do dela, znanosti in umetnosti, neposrednost, razumevanje ljudi. In izredna nesebičnost: zase je vedno terjal najmanj. Če pa je od sebe zahteval vse, je to tudi terjal od sodelavcev in drugih. In zato je bil tudi sposoben izvesti eno največjih revolucij v svetu, revolucijo, ki bo še dolgo pomenila resnično prelomnico v zgodovini človeštva.

«In bil je Rus od glave do pete», piše v svojih spominih na Lenina veliki ruski pisatelj Maksim Gorki, «zvižacen kakor Vasilij Šuški, imel je železno voljo protopopa Avvakuma in revolucionarju neogibno potrebno nepopustljivost Petra Velikega. Bil je Rus, ki je dolgo živel izven Rusije in ki je od onod pozorno opazoval svojo domovino: iz daljave je videti bolj barvita in svetlejša. Njeno potencialno silo je cenil pravilno kot nenavadno, toda

slabo razvito in zaradi težke, enolične usode dežele ne dovolj prebujeno nadarjenost ljudstva, ki pa vendarle na temnem ozadju fantastičnega ruskega življenja prižiga zlate zvezde.

Vladimir Lenin je prebudil Rusijo. V spanje se ne bo več progreznila ».

Mi bi besedam Gorkega lahko samo še pripisali, da Lenin ni prebudil samo Rusije, temveč ves svet.

Manko Golar

Prvi maj!

*Ves ožarjen z mladim soncem
v srcih poje prvi maj,
s toplim dihom boža cvetje
in poljublja tihi gaj.*

*Z vetrom diha skozi veje
in goricam se smeji,
kakor radost plava čez potoke,
v topli zarji zagori.*

*Zdravo, zdravo, praznik dela,
praznik žuljavih ti rok,
naj se širi tvoja slava
v srcih ljudstev krog in krog.*

*Naj v pozdrave ti zastava
v vetru rdeča plapolata —
naj se mlada, topla sreča
maju prvemu smehlja.*

*Naj le poje v naših srcih
ves mladosten prvi maj,
bratje, v roke si sežimo:
zdravo, zdravo, prvi maj!*

9 maj - praznik
osvoboditve Ljubljane

9. maja bo Ljubljana, prestolnica Slovenije, svečano proslavila, mnogo bolj, kot kdajkoli, 25 letnico, odkar so partizani 1945. leta na ta dan vkorakali v Ljubljano, jo osvobodili in tako zaključili zmagoviti boj slovenskega ljudstva, ki se je od 1941 pa do 1945 zagrizeno in junaško med drugo svetovno vojno upiralo najprej italijanskemu, potem pa nemškemu okupatorju.

Letošnja obletnica osvoboditve Ljubljane, ki jo bodo proslavili s številnimi kulturnimi in političnimi proslavami in prireditvami, pa bo še posebej posvečena ilegalni Ljubljani, to je mestu, obdanem z bodečo žico in prepolnem tujih okupatorskih čet, ki se je pod najtežjimi pogoji junaško borilo, bilo trdnjava in trdnjavi, država v državi sredi okupirane Slovenije in Evrope.

Danes je ilegalna borba Ljubljane v letih 1941-45 postala že legenda in del slovenske zgodovine, saj je zagotovo bilo med minulo vojno v Evropi malo mest, ki bi bila tako angažirana, tako organizirana in tako edinstveno enotna v svoji borbi za svobodo. Ilegalne akcije, prekrba partizanskih čet na terenu iz mesta, zbiranje najrazličnejšega materiala, od vojaškega do prehranbenega, zdravljenje partizanskih ranjencev ilegalno v ljubljanskih bolnišnicah in še cela vrsta drugih organizacijskih akcij, proti katerim je bil ekupator praktično brez moči, vse to se danes kaže danes na eni strani kot visokoorganizirana sila Ljubljančanov, na drugi strani pa kot izraz izredne nacionalne in socialne zavednosti slovenskih ljudi, ki so prav v najtežjih tre-

nutkih za svoj nacionalni obstoj znali pokazati pogum, požrtvovalnost, patriotizem in junaštvo, odlike torej, ki prihajajo najočitneje na dan prav v trenutkih najtežjih preizkušenj.

Ljubljana je danes cvetoče, naraščajoče in moderno mesto, mesto, kakršnih je veliko na svetu. Vendar pa ohranja v svojem srcu tradicije mesta junaka. In 9. maj, obletnica osvoboditve, je zato samo krona vsega tistega, o čemer pišejo danes knjige in čemur preprosto pravimo zgodovina.

Obvestilo

Odbora za proslavo
praznika OF v
Dolenjskih Toplicah

Zbor aktivistov Osvobodilne fronte v Dolenjskih Toplicah se ni vršil dne 26. aprila, kot smo zadnjič javili v našem časopisu, ampak je bil preložen na 7. junija. Nenavadno slabo aprilsko vreme je zelo otežilo kočo tehnične priprave v samih Dolenjskih Toplicah, prav posebno pa na Bazi 20 v Kočevskem Rogu. Zaradi tega se je pripravljalni odbor topliške proslave odločil za odložitev zbora na začetek junija.

Ob tej priliki bo tudi odprtje muzejske ureje Baze 20 na Kočevskem Rogu, kamor so vabljeni vsi udeleženci topliške proslave.

Kulturno sodelovanje
med Italijo in Slovenijo

sko bližino Slovenije in Italije, potem bi bilo treba to sodelovanje še na vseh področjih okrepiti in razširiti. V Sloveniji menijo, da je teh možnosti več.

Tako bi kazalo na glasbenem področju nadaljevati s tradicijo tako opernih kot filharmoničnih gostovanj, saj je italijansko občinstvo sicer za glasbena gostovanja najbolj kritično, vendar tudi najbolj dovzetno. Prihodnja gostovanja opere SNG v Italiji naj bi uresničili na recipročno osnovi, ker bi s tem dosegli ugodnejše pogoje za gostovanje slovenske opere v Italiji, hkrati pa v Slovenijo dobili tako na gostovanje kvalitetne operne ansamble iz Italije.

Na likovnem področju bo poleg obojestranske udeležbe na mednarodnih likovnih prireditvah v obeh državah potrebna kompleksnejša predstavitev sodobne jugoslovanske umetnosti, za kar se nudijo odprte možnosti

vsaj v treh večjih središčih Italije kot v Rimu, Milanu in Torinu.

Na področju uveljavljanja slovenistike bo potrebna nadaljna podpora Slovenije vsem možnostim in oblikam tako v okviru lektoratov za slovenski jezik na posameznih italijanskih univerzah kakor tudi z omogočanjem izdaj različnih antologij in drugih prevodov.

Na področju dramske umetnosti pa bi bil koristna kontinuiteta po prvem uspešnem prodoru drame SNG iz Ljubljane v Rimu bodisi z recipročnimi gostovanji ali pa s slovensko udeležbo na dramskih festivalih v Italiji.

To je samo bežen pregled in oris kulturnega sodelovanja med Slovenijo in Italijo, poseben prikaz pa bi zahtevala obravnavo kulturnih stikov med našo deželo in Slovenijo, ki so še posebej pogostni in tudi zelo kvalitetni. Toda o tem kdaj drugič.

Kaplan Martin Čedermac

4

Tako je jemal knjige drugo za drugo, izbiral, listal po njih, kakor da obračunava s svojim duhovnim življenjem... Slednjič je zgrabil s kupa naročje knjig in jih nesel na vrh. Katina je stopila iz kuhinje in se zavela.

«Kam pa to neseš?»

Obstal je in jo strmo pogledal. Še je imela objokan obraz, a se je prikupno smehljala.

«Pomagaj mi rajši, kakor da vprašuješ!» je rekel. «Ne, tole pusti! Saj jih je še v izbi. Na mizi jih je cel kup».

V spalnici sta stali dve omari s steklenimi vrati, bili sta natrpani s knjigami. Da je naredil prostor izgnancem, je zmetal na tla kup vezanih letnikov neke revije. Knjige različnih velikosti je brez izbire drugo poleg druge postavil v ravno vrsto.

«Kje je moj nahrbtnik?» je vprašal Katino. «Seveda mora biti kje v hiši. Takoj ga poišči in mi ga prinesi! Kaj le stojiš in gledaš?»

Olajšan je stopil k oknu in pogledal v nastajajočo noč. Sonce se je pogrezalo za obzorje; v Nadiško dolino je bila že legla senca in plezala na obronke. Vrhove gora je še zmerom oblivala svetloba, ki se je spreminjala v zlato

in rdečkasto, se slednjič raztopila v gosto višnjevkasto senco. Izmed hiš na vasi se je razlegnil jok dojenčka, krik dečkov; oglasila se je deklška pesem, v katero se je mešalo škripanje vretena pri vodnjaku. «Le rasti, le rasti, zeleni pelin...». Lepota in bridkost, ki sta se kot trnje oprijemali duše. Zakaj njegovi ljudje pojejo o pelinu, ne o rožmarinu? Trpko se je zamislil. Slovenska pesem od nekda — koliko časa še? Nasmeh, ki mu je legel na ustnice, se mu je polagoma spremenil v grenek izraz... Zdrnil se je in se ozrl. Kod hodi to dekle?

«Katina!»

«Tu. Sem ga že našla. Pa je ves prašen».

Na veliki omari so ležali trije zavoji knjig, z njih se je usula debela plast prahu. Katekizmi v beneškoslovenskem narečju, v črno platno vezani molitveniki za otroke. Katina je držala rjavi nahrbtnik, a kaplan ga je polnil počasi, vestno, da bi izrabil vsak prostorček. Dekle ga je začudeno pogledovalo, a se ga ni upalo vprašati, kaj to pomeni.

Čedermacu večerja ni teknila, bil je razburjen. Pomolil je na tiho, nato je s sklenjenimi rokami čakal, da se je zgostila tema.

«Pripravi svetilko!» je ukazal.

«Kam greš zdaj ponoči?»

«Boš že videla, saj pojdeš z menoj. Tudi domov bova pogledala, v Krnico. Nič se ti ni treba preoblačiti, kar taka si dobra. Toda — Katina!» se je vzravnal in zvišal glas. «Da boš molčala! Da do smrti nikomur ne črhneš, kje

sva bila in kaj sva nosila!».

«Ne bom», je dahnila.

«To ni zadosti. Ali prisržeš?»

Bilo mu je do smeha, ko je opazil, kako težko diha od groze.

Oprtal si je nahrbtnik, Katina je vzela svetilko. Tiho sta zaklenila in odšla čez vrt. Gospod Martin je za nekaj trenutkov postal in posluhnil, nato sta stopala dalje. Dosegla sta njivo, ki se je vzpenjala okrog obronka. Plazila sta se pod nizko vinsko trto, ki se je vlekla do zida. Katina ga je preskočila, Čedermac ga je le s težavo preplezal. «Kakor tat», je pomislil. Bilo mu je bridko, a hkrati ga je zabavalo kot dečka, ki si je izmislil nenavadno dogodiščino. Dosegla sta razpotje treh steza; prva je tekla navzdol, proti vasi, druga se je vlekla okrog obronka, a tretja se je vzpenjala čez grič. Dekle, ki je hodilo spredaj, se je ozrlo. «Navzgor!».

Katina je stopala po stezi, bosa, neslišno ko duh; v rokah se ji je zibala mrtva svetilka.

Gora s kolkom, ki se je dvigala nad njima, je bila kot čepeča ženska s kolenom pod brado. Na položnem pobočju griča je stala vas s sadovnjaki in z njivami. Do vršiča, ki je bil porasel s kostanji, je bilo četrto ure hoda. Na drugi, osonji strani gorskega kolena je bil svet pust, skalnat, porasel z redkim grmovjem in s travo; tam so v poletju pasli vaško živino. Po ozki dragi, ki se je suha, brez vode vlekla med kolkom in goro, je tekla steza; po nji je hodila le živina in pastirji.

Ljubljana, prestolnica Slovenije, kjer se bodo 9. maja vršile velike slovesnosti

za naše mlade bralce

Začarani lonec

Volk, lisica in kamela

(Kitajska pravljica)

Kmetič je okopal svojo njivo in je izkopal star glinast lonec.

— Le kaj naj počnem s staro šaro, je dejal zlovoljno in ga hotel vreči na smetišče. Toda njegova žena je bila varčna gospodinja in zvečer je lonec nesla domov. Ko sta z možem skromno povečerjala, je hotela lonec od znotraj s krtačo poribati. Toda brž ko je segla s krtačo v lonec, se je do vrha napolnil s samimi krtačami.

Kako se je mož razveselil. — Brž poberi krtače, za-veži jih v ruto in nesí v mesto na trg. Vse boš lahko prodala, je rekel ženi.

Kmetica je pobrala krtače iz lonca, a lonec se je spet napolnil z novimi. Čudovito! Bil je začaran lonec.

Kmet in njegova žena sta se neizmerno razveselila. Zdaj bosta lahko živela brez skrbi.

Teden za tednom je kmetica nosila krtače na trg in prinašala domov čedne izkupčke. Z možem sta postala premožna človeka in sta si že gradila novo hišo.

Nekega dne pa, ko se je kmetica vrnila iz mesta, je po nerodnosti spustila v lonec zlatnik. V hipu so izginile vse krtače in začarani lonec se je napolnil s samimi zlatniki. Naj sta jih jemala iz lonca, kolikor sta hotela, zmeraj je bil do vrha poln zlatnikov.

Sedaj sta šele zaživela kmet in njegova žena. Oblačila sta se v najdragocenejša oblačila, jedla sta najboljši jedi in pila najzlahtnejše pijače. Navsezadnje sta si zgradila prekrasno palačo in še sta imela zmeraj denarja na pretek.

Kaj čuda, če se je kmetu zazdelo pretežno, da bi sam zajemal zlatnike iz lonca.

— To bi lahko delal tudi moj oče, je pomislil. — Saj cel dan samo poseda in zastonj je moj kruh.

Kmetov oče je bil osivel starček, ki je komaj še držal žlico v roki. Toda odslej je moral od jutra do večera sedeti ob loncu in zajemati iz njega zlatnike. Vendar se je sinu zdelo, da gre očetu prepočasno delo od rok. Razvadil se je že in je razsipal zlato z obema rokama. Nobeno blago mu ni bilo zadosti mehko tkano, nobena jed dovolj okusno pripravljena in nobena palača dovolj imenitna.

— Prepočasno zajemaš zlatnike! Len si! je renčal na očeta. — Nočeš delati, kot se spodobi! Zastonj ješ moj kruh!

— Ljubi sin, star sem že in ne morem. Kmalu se utrudim, boli me roka, hrbet in celo telo. Moral bi se malo spočiti. Privoščí mi trohico oddiha!

Ko je sin to zaslišal, se je razjezil:

— Delaj, kar sem ti ukazal. Ne bom te zastonj redil! In tako je starček od ranega jutra do kasnega večera sedel ob začaranem loncu in zajemal zlatnike za sina.

Nekega dne pa je starček omagal. Ko je segel v lonec, se mu je od slabosti zavrtele v glavi in padel je med zlatnike.

Toda glej, bleščeči zlatniki so v trenutku izginili in lonec se je napolnil s samimi sivolasimi starčki. Toliko jih je bilo, da je glinasta posoda počila in se razletela v same črepinje. Nobenega začaranega lonca ni bilo več.

Le pomislite! Hvaležni sin je imel sedaj devetindesetdeset starčkov in vse je moral preživljati. Ko je minilo leto in dan, ni imel nobenega zlatnika več.

Prepozno je obžaloval svoj pohlep in spet je bil reven kot poprej.

Afrška
pripovedka

Mačka

V starih časih mačke niso bile domače živali, živele so samo v gozdu. Živela je nekoč mačka, ki je prijateljela z zajcem. Povsod sta hodila skupaj in mačka je občudovala razumnost svojega prijatelja.

Nekega dne se je zajec spril z antilopo in ta ga je butnila z rogovi in ubila. Ubogo mačko je bilo strah, da bi živela sama, zato je odšla z antilopo in se sprijateljila z njo.

Na nesrečo pa je antilopo kmalu požrl leopard in mačka je morala oditi z leopardom. Skupaj sta lovila. Bilo je to lepo življenje, ven-

dar le kratkotrajno — leopard se je stpel z levom in lev ga je ubil.

Mačka, sedaj že navajena sprememb usode, je odšla z levom in se sprijateljila z njim. Toda lepega dne sta srečala čredo slonov in velik slon je ubil leva. Sedaj si je mačka rekla: «Če hočem mirno živeti, moram imeti takega prijatelja, kot je slon. Večji je od vseh živali in seveda tudi močnejši, pameten pa sploh najboljši. Slona gotovo nihče ne more premagati!».

In mačka se je sprijateljila s slonom.

Vendar mačkinih izkušenj še ni bilo konca. V gozd je prišel lovec in slona ubil.

Tedaj se je mačka zmedla. Še nikoli doslej ni videla take živali, da bi hodila po dveh nogah. Dolgo je premišljevala in slednjič je pomislila, da je ta majhna dvonoga zverina vsekakor najmočnejša, saj je ubila slona. Tako je mačka odšla z lovcom do njegove hiše. Vendar se sprva ni upala v hišo, rajše se je naselila v bližini. Potem je spoznala lovčevno ženo in zazdelo se ji je, da je žena še močnejša kot lovec. Zato je šla v lovčevno hišo, se sprijateljila z ženo in postala domača žival.

Čebela na kapi

Nekoč so bili v neki vasi ukradeni ulji. Lastnik uljev je premišljeval, kako bi jih našel. Eden izmed vaščanov mu je rekel: «Jaz ti jih bom našel». Vsi vaščani so se zbrali in mož jim je zaklical: «Hej, kateri bo sedaj povedal, kdo je ukradel ulje? Jaz ga poznam, toda naj sam pove! Glejte, ta je (in pokaže z roko), ki mu sedi čebela na kapi!». Eden izmed vaščanov je dvignil roko, da bi jo pregnal. Tako se je izdal.

REPA

Kakor vsem majhnim otrokom tako tudi meni delo ni dišalo, posebno pa ne puljenje repe. Zato sem vedno godrnjala, da tega dela ne zmorem. Stara mama pa je rekla: «Ti nisi nič boljša kot tisti fant, ki mu je mati zaglala 3 repe v hrbet. Pa je bil potem vsaj papež, iz tebe pa ne bo nič». Jaz pa sem bila radovedna in sem hotela to zgodbo natančneje zvedeti. Stara mama mi je začela pripovedovati:

«Nekoč je živela vdova, ki je bila požela rž in vsejala repo, tako je imela v enem letu kar dva pridelka. Del pridelkov je prodala, izkupiček pa porabila za sinčkovu šolanje.

Nekoč je sinček prišel iz šole domov v času, ko so pulili repo. Fantu ni bilo do dela in je samo postopal. Mati mu je postavila zvečer na mizo krožnik močnika skuhanega iz repe. Jed je bila res neslastna in mu ni posebno teknila.

Mati je to opazila, pa je

modrovala: «Res, močnik ni bogvejak, vendar pa repa ni puhla; moč zemlje je pač šla le v korenine. Pa saj tudi pri tebi ni šlo veliko učenosti v glavo».

Pri zajtrku mu je postavila na mizo močnik, ki je ostal od prejšnjega dne, nato pa ga je napolnila repo pulit. Na njivi, pri delu, se je šolani sinček zamislil in gledal naokrog, repa pa se seveda tudi ni hotela puliti sama.

Tedaj mu je mati zalučala v hrbet tri debele repe, da je kakor snop telebnil na tla. Mati pa je pristavila:

«Iz tebe ne bo nikoli nič, saj ne najdem na vsej njivi tako puhle repe, kakor je puhla tvoja glava».

Prihodnja leta pa se je fant poprijel učenja in postal končno po mnogih letih celo papež. Smel je kovati svoj lastni denar. Dal je napraviti take novce, da so imeli na eni strani utisnjene tri repe, v spomin onih, ki mu jih je bila mati še pravi čas zalučala v hrbet.

VLADO FIRM.

STRIČEK IN MATIČEK

na Mount Everestu

21. Visok sivočrni bivol je bil videti nekam sumljiv. Hotel si je Matička ogledati od blizu. Ta se mu je rakovo umikal čez cesto proti blatni mlaki, kjer so se valjale tolste svinje. Nevarnost, ki mu je pri tem grozila, je opazil šele, ko je stal že na robu mlake. Spodrsnilo mu je in padel je naravnost na hrbet velikega prašiča. Prašič je zakrutil in se v divjem diru podal iz blata in čez vaše vrtove. Vaščani so menili, da jim hoče matiček ukrasti slastno pečenko. Oborožili so se z bambusovimi palicami in med huronskim vpitjem tekli za neprosto voljnimi jezdecem na svinji.

23. Čez nekaj dni, ko sta se Matiček in njegov striček dobila naučila predsednikove gostoljubnosti, je prišla iz mesta posebna komisija, da bi si ogledala letalo in zaslišala potnika. Odpodlonec pokrajinske oblasti je bil hudo uraden človek. Stričeva gostobesednost mu ni prav nič ugajala. Zahteval je, naj oba potnika skupno s komisijo odpotujeta v mesto, kjer ju bo zaslišal visoki komisar. Mejo sta namreč preletela brez dovoljenja in takih stvari ni mogoče oprostiti kar tako. Najbrž ju bodo izgnali iz dežele. «Hm, kaj slaba tolažba!» je godrnjal stric. Naslednje jutro je pred predsednikovo hišo stala bivolja vprega in čakala na potnike.

22. Prašič je kruleč dirjal proti predsednikovim hiši. Hotel je jezdecu na svojem hrbtu uiti v varno zavetje. Toda ko je pritekel do praga pisarne, je s svojo živalsko pametjo ugotovil, da je zgrešil hlev. Sunkovito se je ustavil. Matiček je padel z zamaščenega hrbta, z glavo udaril ob trhlja vrata in se nenadoma znašel v pisarni. Stric in župan sta bila tako presenečena, da nista prišla do besede. Sele ko sta si nekoliko opomogla, sta z Matička potegnili vrata in ga tako rešila neprijetne pasti. Predsednik je pomiril vaščane, ki so bili medtem obkolili občinsko hišo, gostoma pa je ponudil rižovo žganje.

24. Ko je Matiček videl staro vozilo, je ves vesel vzkliknil: «Stric, to je podobno prvim avtomobilom!» Tudi stric se je nenavadni vpregi moral smejati. «To je za predsednika in zame, da si ne bova obrusila pet», je rekel. «Ker v vasi nimajo konj, se bova peljala kar z bivoli. Le kaj bi rekli pri nas na Slovenskem, če bi se s to vprego pripeljala na primer v Ljubljano ali Maribor? To bi bilo smešno!». Matiček je bil radoveden, ali bo v nenavadni kočiji tudi dovolj prostora za stričev trehul. Stric mu je zažugal s prstom in ni rekel ničesar, ker je imel tedaj v glavi že nekaj drugega. Na vsak način bi se vaškemu predsedniku rad oddolžil za njegovo prijaznost. Ponudil se je, da bo vodil vprego.